Utlåtande KoUU 1/2020 rd– RP 1/2020 rd

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av säkerhetsutredningslagen och 101 § i luftfartslagen

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av säkerhetsutredningslagen och 101 § i luftfartslagen (RP 1/2020 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- lagstiftningsråd Niklas Vainio, justitieministeriet
- specialsakkunnig Antti-Jussi Lankinen, kommunikationsministeriet
- polisinspektör Sami Rusanen, Polisstyrelsen
- biträdande säkerhetschef Timo Pesonen, Finavia Abp
- expert Tomi Tervo, Suomen Lentäjäliitto - Finnish Pilots' Association ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Persongrupper som ska genomgå säkerhetsprövning

Genom en genomförandeförordning ändras bestämmelserna om säkerhetsprövning av personalen inom luftfarten. I fortsättningen ska vanlig säkerhetsprövning omfatta åtminstone fastställning av personens identitet på grundval av dokumentation, straffregistren i alla hemvistländer under minst de fem senaste åren samt anställning, utbildning och eventuella luckor i anställnings- eller utbildningsförteckningen under minst de senaste fem åren. En utökad säkerhetsprövning ska även omfatta underrättelseinformation och annan relevant information som är tillgänglig för de behöriga nationella myndigheterna och som myndigheterna betraktar som eventuellt relevant vid bedömningen av en persons lämplighet för vissa arbetsuppgifter. Personer som arbetar på en flygplats behörighetsområde ska genomgå en utökad säkerhetsprövning.

Som en ny persongrupp ska säkerhetsprövning även omfatta personer som arbetar i företag som är verksamma på flygplatsen eller levererar varor dit. De ska genomgå antingen en utökad eller en vanlig säkerhetsprövning.

Säkerhetsutredningslagens 21 § ändras så att det ska bli tillåtet att göra en begränsad säkerhetsutredning av personer som utför säkerhetsåtgärder på annat område än på en flygplats behörighetsområde eller som har självständig tillgång till flygfrakt, flygpost, lufttrafikföretagens post och materiel, förnödenheter för användning ombord på luftfartyg eller varuleveranser till flygplatser efter att de har varit föremål för säkerhetsåtgärder.

Utskottet påpekar att det handlar om stora mängder säkerhetsprövningar. Den utökade säkerhetsprövningen omfattar uppskattningsvis 15 000—20 000 personer och antingen en utökad eller en vanlig säkerhetsprövning omfattar uppskattningsvis 9 500 personer.

På grund av det stora antalet säkerhetsprövningar ska fokus särskilt ligga dels på kvaliteten på säkerhetsutredningarna, dels på när det behövs begränsad, vanlig respektive utökad säkerhetsutredning. I synnerhet ska man följa hur den lagstiftning som nu införs fungerar och vidta korrigerande åtgärder vid behov.

Nödvändiga resurser

Genomförandet av säkerhetsprövningar genom förfarandet för säkerhetsutredning medför kostnader för företagen i branschen. För en säkerhetsutredning debiterar Skyddspolisen en avgift enligt lagen om grunderna för avgifter till staten, och det är företagen som ska betala denna kostnad. Därtill blir det kostnader för företagen för att ansöka om säkerhetsutredningar.

Genomförandet av säkerhetsprövningar medför Skyddspolisen ett ytterligare behov av 12—22 årsverken, vars kostnader täcks med de ovannämnda avgifterna. För andra myndigheter inom säkerhetsbranschen är tilläggsbehovet sammanlagt cirka 4—6 årsverken. Utskottet ser det som viktigt att man strävar efter att organisera verksamheten administrativt sett så lätt som möjligt och att det tryggas nödvändiga anslag och resurser för det ökade behovet.

Kommunikationsutskottet har i utlåtandet KoUU 34/2018 rd—E 90/2028 rd på grund av den allmänna utvecklingen av säkerhetsläget ansett att de ändringar som föreslås i genomförandeförordningen behövs och fyller sitt syfte. Därför understödde utskottet förslaget trots att kostnaderna eventuellt kan öka.

Systemens funktion

Myndighetsverksamhet. Utskottet fäster förvaltningsutskottets uppmärksamhet vid att systemet ska fungera och att uppgifterna ska vara uppdaterade. Säkerhetsprövning handlar om att samordna information från olika källor, och alla uppgifter uppdateras inte i realtid. Uppgifterna och ändringarna i dem ska också så snabbt som möjligt överföras till den aktör som fattar beslut både när säkerhetsprövningar genomförs och när situationer förändras. Därför anser utskottet att man bör följa hur systemen fungerar och vid behov vidta åtgärder för att trygga deras funktion.

Särskilda persongrupper. Vid sakkunnigutfrågningen framfördes att lagförslaget är behäftat med osäkerhet i fråga om piloter som arbetat utomlands och som återvänder till Finland. Det kan, beroende på land, vara svårt att få underrättelseinformation om dem. De bästa sysselsättningsmöjligheterna för trafikflygare finns för tillfället i Kina och i staterna vid Persiska viken, vars flygbolag har sysselsatt merparten av de trafikflygare som lämnat Finland. Att få underrättelseinformation i synnerhet från dessa länder är ingen självklarhet.

Det framgår inte av den aktuella helheten hur man förhåller sig till en sådan situation. Vid sakkunnigutfrågningen framhölls det att EU-länderna och andra länder har skapat förfaranden som möjliggör ersättande av saknade registeruppgifter och myndighetsprövning från fall till fall utifrån andra informationskällor. Till exempel i Storbritannien kan saknade uppgifter ersättas från fall till fall bland annat genom att jämföra uppgifterna i en pilots loggbok med arbetsgivarens och flygkontrollens register samt på några andra sätt.

Enligt uppgift till utskottet har det inte uppstått några problem i Finland men utskottet fäster förvaltningsutskottets uppmärksamhet vid att man bör försöka finna sådana tillvägagångssätt eller tolkningar som gör det möjligt att undvika att personer eventuellt drabbas av orimliga konsekvenser som inte beror på dem själva.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 6.3.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Suna Kymäläinen sd
vice ordförande Ari Torniainen cent
medlem Juho Kautto vänst
medlem Jouni Kotiaho saf
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Joonas Könttä cent
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Matias Marttinen saml
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Kari Tolvanen saml
medlem Ano Turtiainen saf
medlem Paula Werning sd.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.